

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ

Єфремова Ніна Павлівна, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», м. Дніпро

У статті розглядається досвід соціальної роботи благодійних організацій з внутрішньо переміщеними особами за кордоном та його значення для України. Зокрема, проаналізовано діяльність міжнародних благодійних організацій, таких як Caritas Internationalis, Єзуїтська служба у справах біженців (JRS), GlobalGiving, Maram та інших, які надають широкий спектр послуг внутрішньо переміщеним особам. Ці організації займаються не лише негайною гуманітарною допомогою, але й довгостроковими програмами інтеграції та соціальної адаптації та зазвичай виконують ролі виконавця, каталізатора і партнера. Значну увагу приділено організаціям, створеним самими внутрішньо переміщеними особами (RLOs), які краще розуміють потреби своєї спільноти та можуть більш ефективно надавати підтримку. Окремо досліджено питання соціальної підтримки вразливих категорій внутрішньо переміщених осіб, таких як люди з інвалідністю, діти та постраждалі від насильства. На основі аналізу досвіду таких організацій зроблено висновок, що участь міжнародних благодійних організацій відіграє важливу роль у підтримці та реабілітації внутрішньо переміщених осіб в країнах з кризовими ситуаціями. Значна увага в статті приділяється ефективним моделям співпраці благодійних організацій з урядовими структурами, що сприяє більш успішній інтеграції внутрішньо переміщених осіб в суспільство. Наведено приклади роботи благодійних організацій з внутрішньо переміщеними особами у таких країнах, як Грузія, Індія, Непал, Пакистан та інші. Важливим аспектом є адаптація цього досвіду до українського контексту, оскільки Україна стикається з аналогічними викликами через російську збройну агресію та викликані нею масові переміщення населення.

Ключові слова: соціальна робота, соціальні послуги, благодійні організації, неурядові організації, внутрішньо переміщені особи.

Yefremova N. P. International Experience of Social Work by Charitable Organizations with Internally Displaced Persons

The article examines the experience of social work by charitable organizations with internally displaced persons (IDPs) abroad and its significance for Ukraine. Specifically, it analyzes the activities of international charitable organizations such

as Caritas Internationalis, Jesuit Refugee Service (JRS), GlobalGiving, Maram, and others, which provide a wide range of services to internally displaced persons. These organizations are involved not only in immediate humanitarian assistance but also in long-term programs of integration and social adaptation, typically fulfilling the roles of implementer, catalyst, and partner. Special attention is given to organizations established by the IDPs themselves (RLOs), which have a deeper understanding of the needs of their communities and can provide more effective support. The article also addresses the social support of vulnerable categories of IDPs, such as people with disabilities, children, and victims of violence. Based on the analysis of the experiences of these organizations, the conclusion is drawn that international charitable organizations play a vital role in supporting and rehabilitating IDPs in countries facing crisis situations. The article focuses on effective models of cooperation between charitable organizations and government structures, which contribute to the more successful integration of IDPs into society. Examples of the work of charitable organizations with IDPs in countries such as Georgia, India, Nepal, Pakistan, and others are provided. An important aspect is the adaptation of this experience to the Ukrainian context, as Ukraine faces similar challenges due to internal armed conflicts and mass displacement.

Key words: *Social work, social services, charitable organizations, non-governmental organizations (NGOs), internally displaced persons (IDPs).*

Постановка проблеми. В умовах нинішнього військового конфлікту в Україні кількість внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) зростає надзвичайно великими темпами. Такі особи стикаються з численними соціальними викликами, такими як нестабільне житло, відсутність доступу до медичних послуг та труднощі з інтеграцією в нові громади. При цьому саме соціальна робота відіграє ключову роль у наданні цим особам підтримки, забезпеченні базових потреб та реабілітації, зокрема психологічної допомоги в умовах конфлікту. Водночас обсяги потреб ВПО, які потрапили в складні життєві обставини, настільки великі, що держава не в змозі самотійно справитися з цією проблемою.

Благодійні організації часто заповнюють прогалини у державних системах соціального захисту, надаючи важливу допомогу ВПО. Їхня участь є надзвичайно актуальною, оскільки вони гнучкі та швидко реагують на потреби, що виникають в наслідок кризових ситуацій, надаючи невідкладну допомогу тим, хто її найбільше потребує.

Зарубіжні благодійні організації мають значний досвід роботи з ВПО у різних кризових ситуаціях, таких як збройні конфлікти та стихійні лиха. Вони розробили ефективні стратегії підтримки, які можуть включати довгострокову реабілітацію, інтеграцію в нові громади та захист прав цієї категорії осіб. Досвід роботи таких організацій за кордоном є корисним для вивчення й адаптації у різних національних контекстах, включаючи Україну, яка стикається з великими викликами в цій сфері. Вивчення міжнародного досвіду допоможе поліпшити стратегії надання соціальної підтримки та інтеграції ВПО в українське суспільство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Не зважаючи на значний науковий доробок щодо соціальної роботи з ВПО в Україні, переважна більшість вчених зосереджує увагу на різних питаннях соціальної підтримки цієї категорії осіб державними та комунальними установами соціального захисту. Водночас проблема діяльності безпосередньо благодійних організацій в цій сфері висвітлена недостатньо. Ще менше аналізується питання досвіду зарубіжних благодійних організацій. Разом з тим варто відзначити, що і зарубіжні науковці недостатньо висвітлюють це питання. Найбільше воно розкривається в різноманітних звітах і узагальненнях ООН та міжнародних урядових та неурядових організацій. Окремі кейси діяльності неурядових організацій можна знайти на їх офіційних сайтах. На теоретичному рівні досвід управління неурядовими організаціями розвитку розкривається Д. Льюїсом [11]. Окремі аспекти соціальної роботи в неурядових організаціях досліджують А. Прайс та С. Келлі [13]. К. Холлоуей [9] та Л. Сіда [14] звертають увагу на досвід переміщених людей і гуманітарну допомогу їм. М. Закарі досліджує роль міжнародних неурядових організацій у реабілітації внутрішньо переміщених осіб у США [15]. М. Гаріб аналізує місцеві групи допомоги є ключові благодійні організації для надання допомоги переміщеним особам при стихійних лихах [7]. Водночас таких досліджень замало для узагальнення досвіду діяльності соціальної роботи міжнародних організацій щодо внутрішньо переміщених осіб.

Мета дослідження полягає у висвітленні та узагальненні зарубіжного досвіду соціальної роботи благодійних організацій з ВПО.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження досвіду соціальної роботи благодійних організацій з ВПО за кордоном варто розпочати з аналізу кейсів міжнародних організацій, які функціонують в багатьох зарубіжних країнах, де трапляються різні внутрішні збройні конфлікти, ситуації загального насильства, етнічні конфлікти, масові порушення прав людини, порушення міжнародного гуманітарного права або стихійні лиха, що приводять до процесів посилення внутрішньої та зовнішньої міграції і виникнення такої категорії осіб, як ВПО. За даними Комісії ООН з прав людини, «у більш ніж 50 країнах і практично в кожному регіоні світу, Африці, Південній і Північній Америці, Азії, Європі та на Близькому Сході, понад 25 мільйонів людей насправді вважаються переміщеними особами просто як результат насильницьких конфліктів і порушень прав людини» [6]. Це число збільшується на кілька мільйонів, якщо врахувати тих, хто був вимушений покинути власну домівку через природні або техногенні катастрофи.

Значна кількість ВПО призводить до того, що державні структури соціального захисту в приймаючих громадах не витримують навантаження й потребують допомоги, зокрема, з боку благодійних організацій міжнародного, регіонального чи національного рівня.

У цілому система соціальної роботи благодійних організацій з ВПО може бути представлена у вигляді схеми з наступною ієрархією (рис. 1).

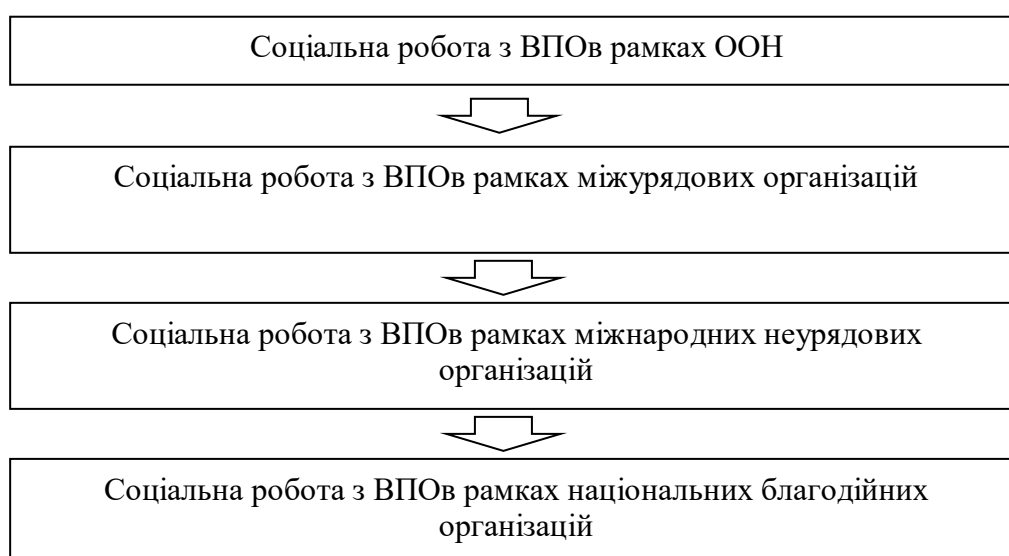

Рис. 1. Система суб'єктів соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами

На рівні ООН закладаються базові фундаментальні принципи соціальної роботи з ВПО. ООН координує зусилля в цьому напрямку усіх інших ланок системи соціальної підтримки.

На сьогодні активну підтримку ВПО надає велика кількість міжнародних та регіональних організацій, таких, як Міжнародна організація зі справ біженців, Всесвітня організація охорони здоров'я, ERC Emergency Relief Coordinator, Європейське бюро підтримки надання притулку, Європейська комісія, МОМ-Середземномор'я, Міжнародна організація з міграції, Спільна служба з профілювання ВПО, Проект MEDSTAT IV, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Дитячий фонд Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ), Економічна і соціальна комісія ООН для Західної Азії, Фонд народонаселення ООН (ЮНФПА), Верховний комісар ООН у справах біженців (УВКБ ООН), Статистичний відділ ООН, Робоче агентство ООН для палестинських біженців на Близькому Сході (UNRWA), Світовий банк, Всесвітня продовольча програма (WFP). Ці організації надають гуманітарну допомогу в багатьох країнах світу. Частина цих організацій створена ООН, частина – окремими державами. Найчастіше їх роль зводиться до створення різноманітних фінансових інструментів для вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб в конкретних країнах, їх соціальної підтримки. Допомога також охоплює всі аспекти забезпечення готовності: від виявлення та моніторингу ризиків та сценаріїв надзвичайних ситуацій до дій щодо забезпечення підвищеної готовності, пов'язаних із плануванням дій у надзвичайних ситуаціях.

На думку М. Закарі за останні 10 років міжнародні благодійні організації зміцнили свої зв'язки з іншими неурядовими організаціями, стаючи одними з

центральных гравців у процесах розвитку соціальної роботи у всьому світі [15, р. 44].

Особливо актуальною для цих організацій, створених як міждержавні утворення, є співробітництво з міжнародними неурядовими благодійними організаціями, які функціонують в багатьох країнах.

Наприклад, фонд Caritas Internationalis – це конфедерація з понад 160 членів, які працюють майже в кожній країні світу з 1954 р. і надає допомогу переміщеним особам під час криз [4].

Єзуїтська служба у справах біженців (JRS) надає допомогу переміщеним особам у 50 країнах світу. Основні послуги, що надаються, стосуються сфери примирення, психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, освіти та засобів до існування. Іноді JRS надає невідкладну допомогу та базову медичну допомогу [10].

GlobalGiving співпрацює з некомерційними організаціями в понад 175 країнах всього світу та фінансує соціальну роботу різних благодійних організацій в країнах, де відбуваються стихійні лиха та військові конфлікти, зокрема ними створено Фонд допомоги для відновлення від шторму Борис в Центральній та Східній Європі в 2024 р. Фінансування планується на допомогу особам, які стали внутрішньо переміщеними особами, задоволення нагальних потреб постраждалих у їжі, паливі, чистій воді, засобах гігієни та житлі. Потім фонд перейде на підтримку довгострокових зусиль з відновлення, які здійснюються переважно місцевими перевіреними благодійними організаціями в постраждалих регіонах по всій Центральній Європі. Також створено Фонд допомоги особам, які постраждали від урагану Хелен в жовтні 2024 р. у Флориді, Кароліні, Джорджії та Вірджинії [8].

Фундація допомоги та розвитку Maram (MFRD або Maram) – міжнародна неурядова організація, яка надає гуманітарну допомогу сирійським біженцям і внутрішньо переміщеним особам в Сирії та Туреччині [12]. Міжнародні неурядові організації, які займаються соціальною роботою з переміщеними особами можуть відрізнитися за розміром, сферою діяльності та типом роботи,

на якій вони зосереджені. Найчастіше такі працівники надають соціальну допомогу та допомогу у відновленні в країні, де склалися кризові умови. Серед їх послуг найбільш поширеними є:

- допомога у відбудові зруйнованого житла;
- організація тимчасового житла та підтримки переміщених осіб в них;
- підключення окремих людей і сімей до ресурсів;
- надання можливостей для навчання місцевих дітей;
- надання психосоціальної допомоги;
- кризове консультування.

Однак варто відзначити, що за дослідженнями Н. Клейборн соціальні працівники, які мають диплом BSW або вищу освіту, займають 95 % посад директорів програм і координаторів таких міжнародних фондів та неурядових благодійних організацій, що вказує на те, що у XXI ст. ці професіонали використовуються значно більше порівняно з минулим століттям. Але несоціальні працівники займають 83 % посад прямого обслуговування. Також викликає занепокоєння невелике представництво соціальних працівників в управлінні та розвитку в цих організаціях [5]. Таким чином, соціальні працівники використовуються для координації програм, але недостатньо використовуються для керівництва та надання послуг. Організаційні ресурси та програми, пов'язані з більшими річними бюджетами, можуть вказувати на здатність міжнародних благодійних організацій надавати прямі спеціалізовані соціальні послуги ВПО з використанням досвіду соціальної роботи.

На думку М. Закарі міжнародні благодійні організації найбільш відомі за двома взаємопов'язаними видами діяльності: наданням послуг ВПО, які їх потребують, та організацією політичних адвокацій та публічних кампаній з метою сприяння їх соціальній трансформації, адаптації та інтеграції у місцеві громади [15, р. 45]. Такі організації також активно беруть участь у широкому спектрі інших спеціалізованих завдань, таких як розвиток демократії, розв'язання конфліктів, робота із захисту прав ВПО, збереження культури, екологічний активізм, аналіз політики, дослідження та надання інформації.

Д. Льюїс поділив благодійні організації за трьома основними компонентами: виконавець, каталізатор і партнер [11, р. 107]. Відповідно роль виконавця полягає у мобілізації ресурсів для надання товарів і послуг ВПО. Зарубіжні благодійні організації здійснюють надання соціальних послуг у широкому спектрі галузей, таких як охорона здоров'я, мікрофінансування, соціально-психологічні консультації, екстрена допомога та права людини. Ця роль зростає, оскільки благодійні організації дедалі частіше «наймаються» урядами та донорами з політикою реформування управління та приватизації для виконання конкретних завдань в обмін на оплату; вона також стала більш помітною, оскільки благодійні організації дедалі більше реагують на надзвичайні ситуації, створені людиною, або на стихійні лиха шляхом надання гуманітарної допомоги ВПО.

Роль каталізатора визначається як здатність благодійної організації надихати, сприяти або сприяти покращенню мислення та дій для просування соціальної трансформації. Ці зусилля можуть бути спрямовані на окремих осіб або групи в місцевих громадах або на інших акторів у сфері розвитку, таких як уряд, бізнес або донори. Вони можуть включати організацію на місцях і формування груп, роботу з гендерною рівністю та розширення прав і можливостей, лобювання та адвокацію, а також спроби впливати на ширші процеси політики через інновації та політичне підприємництво. Роль партнера відображає зростаючу тенденцію благодійних організацій до співпраці з урядом, донорами та приватним сектором у спільних заходах, таких як надання конкретних внесків у межах ширшої багатосторонньої програми чи проекту або участь у соціально відповідальних бізнес-ініціативах, націлених на підтримку ВПО.

Актуальним є і співробітництво міжнародних урядових та неурядових організацій з національними благодійними організаціями, які функціонують в окремих країнах на засадах партнерства чи окремо від нього. Наприклад, в Грузії функціонують такі благодійні організації, як «Мирний та діловий Кавказ», Асоціація «Імеді», Центр інтеграції та сприяння ВПО, Центр

громадської освіти Сенакі; у Вірменії соціальні послуги внутрішньо переміщеним особам надають Фонд розвитку спільноти «Насіння гранату», некомерційна організація «Жінки в ім'я розвитку», Громадський центр «Ліутян тун», громадська організація «Хрест вірменського єднання» [2].

Окремо слід звернути увагу на благодійні організації, які відносяться до категорії RLOs – це неурядові організації, які створюються та керуються самими переміщеними особами. Вони зазвичай зосереджуються на наданні підтримки, послуг та допомоги іншим ВПО. RLOs мають глибоке розуміння потреб своєї спільноти та часто виступають в ролі адвокатів прав переміщених осіб, сприяючи їх інтеграції в суспільство, забезпечуючи доступ до освіти, медицини, юридичної допомоги тощо. Ці організації важливі через те, що вони працюють з позиції «зсередини», краще розуміючи виклики та потреби ВПО [9]. Так, наприклад, Індійська гуманітарна організація SRISTI допомагає жителям Індії, які постраждали від повеней і змушені отримати статус ВПО. Організація надає соціальну підтримку у вигляді гуманітарної допомоги (питна вода, необхідні речі, їжа), допомагають відновити поля, надають представницькі послуги, координують роботу з надання тимчасового притулку [1]. На думку П. Шпігеля, колишнього старшого чиновника Управління Верховного комісара ООН у справах біженців і професора Університету Джона Гопкінса «Такі організації набагато краще знають громаду. Вони розуміють культуру. Вони поруч, коли настає криза» [7]. Подібні організації діють і в інших країнах. Наприклад, в Непалі діє Environment and Child Concern Organisation-Nepal, в Пакистані соціальну роботу з ВПО проводить Al-Mustafa Welfare Society та FACES Pakistan. В Індії Humanitarian Aid International розповсюджує найнеобхідніше для 900 сімей, які стали ВПО у штатах Ассам і Біхар [8].

Цікавим прикладом роботи такої благодійної організації є діяльність Жіночої асоціації ВПО «Злагода», яка була створена жінками з громади ВПО з Абхазії 1995 року. Організація розпочала свою діяльність з проведення дослідження житлових умов, соціальних та медико-психологічних проблем

ВПО. Пізніше, в рамках інших проектів намагалася відповідати на виявлені виклики, регулярно проводила програми психосоціальної реабілітації, медичного обстеження жінок та дітей, які постраждали від конфлікту в основному в центрах компактного проживання ВПО. Особливо активно Асоціація працює над залученням ВПО в програми побудови довіри та миру. Протягом 20 років Асоціація організує міжнародні табори, в яких зустрічаються, навчаються та працюють разом спочатку діти, а потім молоді люди із конфліктних зон Південного Кавказу, що дозволило створити мережу молодих лідерів Кавказу. Робота з ВПО привела Асоціацію до необхідності захисту їх прав. Більше 20 років організація активно працює з організації соціальної та психологічної допомоги, ініціювала масовану психологічну та медичну допомогу ВПО (понад 10 000) під час військового конфлікту, координуючи діяльність чотирьох професійних організацій. Більше 20 років співпрацює з Норвезькою радою у справах біженців з організації регіонального співробітництва у психосоціальній реабілітації ВПО, з проектом Інституту Брукінгса з проблем ВПО та Спеціальним доповідачем з прав ВПО [2].

Варто відзначити, що переважна більшість благодійних організацій за кордоном, в своїх статутних документах відзначають такий напрямок, як соціальна робота. Так, наприклад, в Австралії існує біля 54 тис. благодійних організацій. За даними ACNPC, «майже половина (43%) зареєстрованих благодійних організацій мають основну мету соціального та громадського добробуту, причому релігійні благодійні організації становлять близько 22% з них». Volunteering Australia повідомляє, що найбільша частка австралійських волонтерів (37%) робить внесок у спортивні та рекреаційні організації, з іншими популярними справами, включаючи добробут та громаду (22%), релігію (22%) та виховання дітей, дітей та молоді (16%) [1]. Однак варто зробити акцент на тому, що соціальна робота проводиться не просто з особами, які потрапили в складні життєві обставини, а з частиною таких осіб, які підпадають під категорію ВПО, що накладає свою специфіку. При цьому

частина безпосередньо ВПО мають додаткові ускладнення. Наприклад, діти з інвалідністю, ВПО, які страждають від насильства тощо. Тому соціальна робота благодійних організацій за кордоном має два напрямки:

- надання соціальних послуг ВПО;
- соціальна підтримка особливих категорій ВПО.

Так, наприклад, Fundacion Ninos de los Andes (FNA) працює над тим, щоб надати дітям, молоді та їхнім родинам, які мають статус ВПО у Колумбії інструменти та можливості, щоб допомогти повернути свої права та вийти з крайньої бідності. FNA працює над усуненням соціальної прірви, надаючи дім дітям групи ризику, які не мають підтримки сім'ї. Організація має можливість прийняти в своїх інтернатах 300 дітей, і щороку надає допомогу приблизно 1 976 хлопчикам та дівчаткам. Щоденна діяльність благодійної організації та отримані ресурси зосереджені на наданні дітям всебічної допомоги в усіх сферах: харчування, медицина, стоматологія, психосоціальна допомога та підготовка до життя. Шкільну освіту діти отримують у школах округу, технічну або технологічну освіту – у SENA та інших державних установах, а найстарші підлітки проходять університетське навчання завдяки стипендіям, організованим фондом [8].

У Грузії Союз педагогів «Просвіта та Всесвіт» спрямовує свою діяльність на формальну та неформальну освіту ВПО для вибудовування соціальних відносин між ними та місцевим населенням, пошук потенційних споживачів наукових ідей та передових методів навчання та освіти, підвищення педагогічних компетенцій педагогів для їх кар'єрного зростання, просвітництво та забезпечення відкритого доступу до необхідної інформації для активізації та координації їх громадянських та мирних ініціатив, підвищення жіночого-педагогічного впливу на процес розвитку суспільства, тобто вирівнювання статусу жінок (дівчаток) та чоловіків (хлопчиків) усуненням гендерної асиметрії в системі освіти та культури;

Щодо соціальної підтримки особливих категорій ВПО, варто відзначити важливість цього напрямку роботи благодійних організацій, тому що ці

категорії ВПО стикаються з додатковими викликами через обмежений доступ до медичних послуг, інфраструктури, житла та реабілітаційних програм. Соціальна підтримка благодійними організаціями таких осіб включає надання житла, медичної та психологічної допомоги, доступ до засобів пересування, а також спеціальні освітні програми та програми з працевлаштування. Так, наприклад, Благодійно-гуманітарний центр «Абхазеті» реалізує програми превенції насильства через неформальну освіту, здійснює роботу з соціалізації літніх ВПО через організацію денного центру та надає допомогу вдома [2].

За деякими оцінками сьогодні благодійні організації надають більше офіційної допомоги ВПО, ніж вся система ООН. Відповідно за кордоном роль таких організацій зросла та стала політичною, оскільки благодійні організації здобули легітимність, сформуvalи міжнародну громадську думку та створили коаліції з урядами, які їх підтримують.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Досвід соціальної роботи благодійних організацій з ВПО за кордоном показує важливу роль міжнародних та національних неурядових організацій у наданні підтримки цій категорії населення. У багатьох країнах, де відбуваються збройні конфлікти, стихійні лиха та масові порушення прав людини, кількість ВПО значно зростає, що створює додатковий тиск на державні системи соціального захисту. Міжнародні благодійні організації надають широкий спектр послуг, починаючи від фінансування місцевих благодійних організацій і закінчуючи безпосереднім наданням соціальної підтримки ВПО, зокрема наданням житла, харчування, освіти, медичної та психосоціальної допомоги. Їхня діяльність охоплює як негайну гуманітарну допомогу, так і довгострокові програми підтримки інтеграції ВПО в місцеві громади. Важливим є також активне залучення організацій, керованих самими ВПО (RLOs), які мають глибше розуміння потреб своєї спільноти та можуть ефективніше надавати послуги. Прикладом для України можуть бути також програми соціальної підтримки в Грузії та Колумбії, які спрямовані на освіту, соціальну адаптацію та психологічну допомогу ВПО, зокрема для дітей і людей з інвалідністю.

Благодійні організації активно співпрацюють із державними установами та міжнародними партнерами для досягнення максимальної ефективності у вирішенні соціально-економічних проблем ВПО, особливо в умовах військових конфліктів. Перспективи подальших досліджень включають більш детальний аналіз ефективності різних моделей соціальної підтримки ВПО, вивчення досвіду їхньої адаптації та інтеграції у різних країнах та розробку нових підходів до співпраці між державними структурами і благодійними організаціями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Індійська гуманітарна організація SRISTI. URL: <https://www.sristi.org/> (дата звернення 04.10.2024);
2. Успішні практики з інтеграції ВПО та біженців в Україні, Грузії, Вірменії, Росії, Північному Кавказі. URL: https://kriegsfolgen-ueberwinden.de/wp-content/uploads/RU-Брошюра_превью.pdf (дата звернення 04.10.2024);
3. An overview of charity, social work, and volunteering. URL: <https://au.prospole.com/career-planning/an-overview-of-charity-social-work-and-volunteering> (дата звернення 04.10.2024);
4. Caritas Internationalis. URL: <https://www.caritas.org/who-we-are/> (дата звернення 04.10.2024);
5. Claiborne N. Presence of social workers in nongovernment organizations. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15124961/> (дата звернення 04.10.2024);
6. Displaced persons. URL: <https://www.ifsw.org/displaced-persons/> (дата звернення 04.10.2024);
7. Gharib M. Local Aid Groups Are Key To Disaster Relief. So Why Are They Overlooked? URL: <https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2017/09/08/549246565/south-asias-flood-reveals-frustrating-dynamic-between-aid-groups> (дата звернення 04.10.2024);

8. GlobalGiving. URL: <https://www.globalgiving.org/aboutus/> (дата звернення 04.10.2024);
9. Holloway K. Displaced and disregarded: understanding the experiences of people in displacement. URL: <https://odi.org/en/insights/understanding-experiences-displacement/> (дата звернення 04.10.2024);
10. Jesuit Refugee Service (JRS). URL: <https://jrs.net/en/about-us/> (дата звернення 04.10.2024);
11. Lewis D. The management of non-governmental development organizations (2nd ed.). London: Routledge, 2017, 248 p.
12. Maram. URL: <https://maramfoundation.org/ourstory/> (дата звернення 04.10.2024);
13. Price A., Kelly S. Caught between a rock and a hard place: Social work in non-government organisations. *Aotearoa new zealand social work*. 2021. №33. pp 67-71;
14. Sida L. Independent review of the humanitarian response to internal displacement. URL: <https://interagencystandingcommittee.org/sites/default/files/2024-03/Independent%20review%20of%20the%20humanitarian%20response%20to%20internal%20displacement.pdf> (дата звернення 04.10.2024);
15. Zakari M. External Interventions and the Rehabilitations of Internally Displaced Persons in Adamawa State: the role of International Non-Governmental Organizations. *Direct Research Journal of Social Science and Educational Studies*. 2019. Vol. 6 (2). pp. 44-52.

REFERENCES

1. Indiiska gumanitarna orhanizatsiia SRISTI (2024) [Indian humanitarian organization SRISTI]. Retrieved from: <https://www.sristi.org/> [in Ukrainian].
2. Uspishni praktyky z intehratsii VPO ta bizhentsiv v Ukraini, Hruzii, Virmenii, Rosii, Pivnichnomu Kavkazi (2018) [Successful practices in the integration of IDPs and refugees in Ukraine]. Retrieved from: https://kriegsfolgen-ueberwinden.de/wp-content/uploads/RU-Брошюра_превью.pdf [in Ukrainian].

3. An overview of charity, social work, and volunteering (2024). Retrieved from: <https://au.prosple.com/career-planning/an-overview-of-charity-social-work-and-volunteering>
4. Caritas Internationalis (2024). Retrieved from: <https://www.caritas.org/who-we-are/>
5. Claiborne, N. (2004). Presence of social workers in nongovernment organizations. Retrieved from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15124961/>
6. Displaced persons (2024). Retrieved from: <https://www.ifsw.org/displaced-persons/>
7. Gharib, M. (2017). Local Aid Groups Are Key To Disaster Relief. So Why Are They Overlooked? Retrieved from: <https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2017/09/08/549246565/south-asias-flood-reveals-frustrating-dynamic-between-aid-groups>
8. GlobalGiving (2024). Retrieved from: <https://www.globalgiving.org/aboutus/>
9. Holloway, K. (2024). Displaced and disregarded: understanding the experiences of people in displacement. Retrieved from: <https://odi.org/en/insights/understanding-experiences-displacement/>
10. Jesuit Refugee Service (2024). Retrieved from: <https://jrs.net/en/about-us/>
11. Lewis, D. (2017). The management of non-governmental development organizations (2nd ed.). London: Routledge.
12. Maram (2024). Retrieved from: <https://maramfoundation.org/ourstory/> (data zvernennia 04.10.2024).
13. Price, A. & Kelly, S. (2021). Caught between a rock and a hard place: Social work in non-government organisations. *Aotearoa new zealand social work*, 33, 67-71.
14. Sida, L. (2024). Independent review of the humanitarian response to internal displacement. Retrieved from: <https://interagencystandingcommittee.org/sites/default/files/2024->

03/Independent%20review%20of%20the%20humanitarian%20response%20to%20internal%20displacement.pdf

15. Zakari, M. (2019). External Interventions and the Rehabilitations of Internally Displaced Persons in Adamawa State: the role of International Non-Governmental Organizations. *Direct Research Journal of Social Science and Educational Studies*, 6, 44-52.